

Smag på landskabet i Randers Kommune

– Naturhandleplan for Støvringgaard's strandenge

A. Arealbeskrivelse og udpegninger

Området består af 27 ha strandeng ud mod Randers Fjord. Engene grænser ud til fjorden med faskiner, så der er ikke nogen gradvis overgang mellem eng og fjord. Området har de foregående år været afgræsset af en kombination af Dexter kvæg og heste, men med relativt få græsningsdyr i forhold til de produktive arealer. I 2013 afgræsses udelukkende med Dexter, med 40-50 dyr i alt i form af køer, kalve og stude. Der afgræsses maj-november.

Strandengen er besigtiget af naturkonsulenter fra Natur & Landbrug den 13. juni 2013. Ved registreringsarbejdet er området opdelt i en nordlig del og en sydlig del, fig. 1, hhv. nord og syd for havn. Både den nordlige og den sydlige del indeholder vandflader, dog mest udpræget på den sydlige del.

Figur 1. Området med græssede strandenge ved Støvringgaard benyttes som én samlet fold. I plejeplanen er området opdelt i hhv. en nordlig og sydlig del – nemlig nord og syd for en havn.

Othofoto 2012. Kilde: Arealinfo.

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægafgiftsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

Området er registreret som strandeng, fig. 2a, og hele området er en del af natura2000 området ved Randers Fjord, fig. 2b, dvs. at der er tilskudsmuligheder.

Som det ses af fig. 3a og 3b er området skabt ved landvindingsarbejde langs Randers Fjord øst for Støvring Enge.

Afgræsningen har ifølge Randers Kommune både som mål at tilgodese engfugle og strandengsflora.

Figur 2a. Beskyttet natur med visning af naturtypen strandeng.

Kilde: Arealinfo.

Figur 2b. Natura 2000 – et EU habitatområde.

Kilde: Arealinfo.

Fig. 3a. Høje målebordsblade fra sidste halvdel af 1800-tallet. Kilde: Arealinfo.

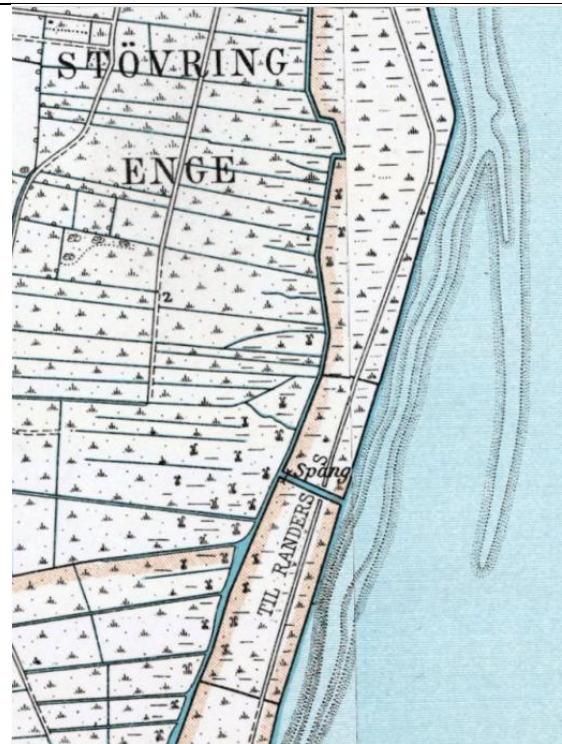

Fig. 3b. Lave målebordsblade fra første halvdel af 1900-tallet. Kilde Arealinfo.

Fig. 4a. Nordlige folddel.

Fig. 4b. Sydlige folddel.

Gule cirkler angiver dokumentationscirkler. Der er ingen vandforsyninger ud over de naturlige vandflader.

B. Overordnet målsætning for plejen

Fokus lægges på hensynet til Natura2000-områdets fugleliv. Desuden lægges der vægt på de lavtvoksende strandengsplanter.

Den langsigtede målsætning er at vand- og mudderflader skal være synlige, med let adgang til kanten af vandflader for fugle (et blåt bånd). Desuden skal jordrugende fugle have skjul til reder, fuglene skal let kunne færdes i området i yngletiden, og mulighederne for udkigsposter for prædatorer (kragefugle) skal begrænses. Alt i alt kræver det, at arealerne skal være græsset godt ned om efteråret. Redested for fuglene forekommer bl.a. i vegetationen langs fjorden.

Egentlige saltvandsarter fylder i 2013 kun lidt i området, der primært er domineret af krybhvene. Målet er at lavtvoksende strandengsplanter fremmes af afgræsningen. Det kræver dog også, at der kommer saltvand ind på engene gennem vinteroversvømmelse med fjordvand.

Den vægtede naturkvalitetsscore per delområde ses af tabel 1. Naturkvaliteten målt ud fra de botaniske registreringer og artstæthed er lavere end landsgennemsnittet, tabel 2. Der er artspotentiale på arealerne og mulighed for forbedringer. Arter der ønskes fremmet er strandengsarterne læge-kokleare, strand-annelgræs, harril, kødet hindeknæ, sandkryb, fjernakset star, sylt-star, strandasters og strand-vejbred.

Af problemarter kan nævnes kulturarten almindelig rajgræs og arter på næringsbelastet overdrev, så som mælkebøtte, glat vejbred og horse-tidsel. Der blev ikke observeret invasive arter.

Tabel 1. Naturkvalitetsscore* per delområderne (arealer, cirkler) vægtet med arternes forekomst.

	Areal N	Cirkel N	Areal S	Cirkel S
Strandeng	2,54	2,93	2,52	2,53
Antal arter (areal eller cirkel)	31	3	15	3
Antal problemarter	5	0	0	0

*Se beskrivelse under punkt C.

Tabel 2. Landsgennemsnit for naturkvalitet, tæthed af arter og problemarter for strandeng.

	Landsgennemsnit for strandeng (habitatnaturtype 1330)
Artsscore gennemsnit, uvægtet	3,27
Antal arter i 5 m dokumentationscirkel	12,2
Antal problemarter (score -1) i 5 m dokumentationscirkel	0,38

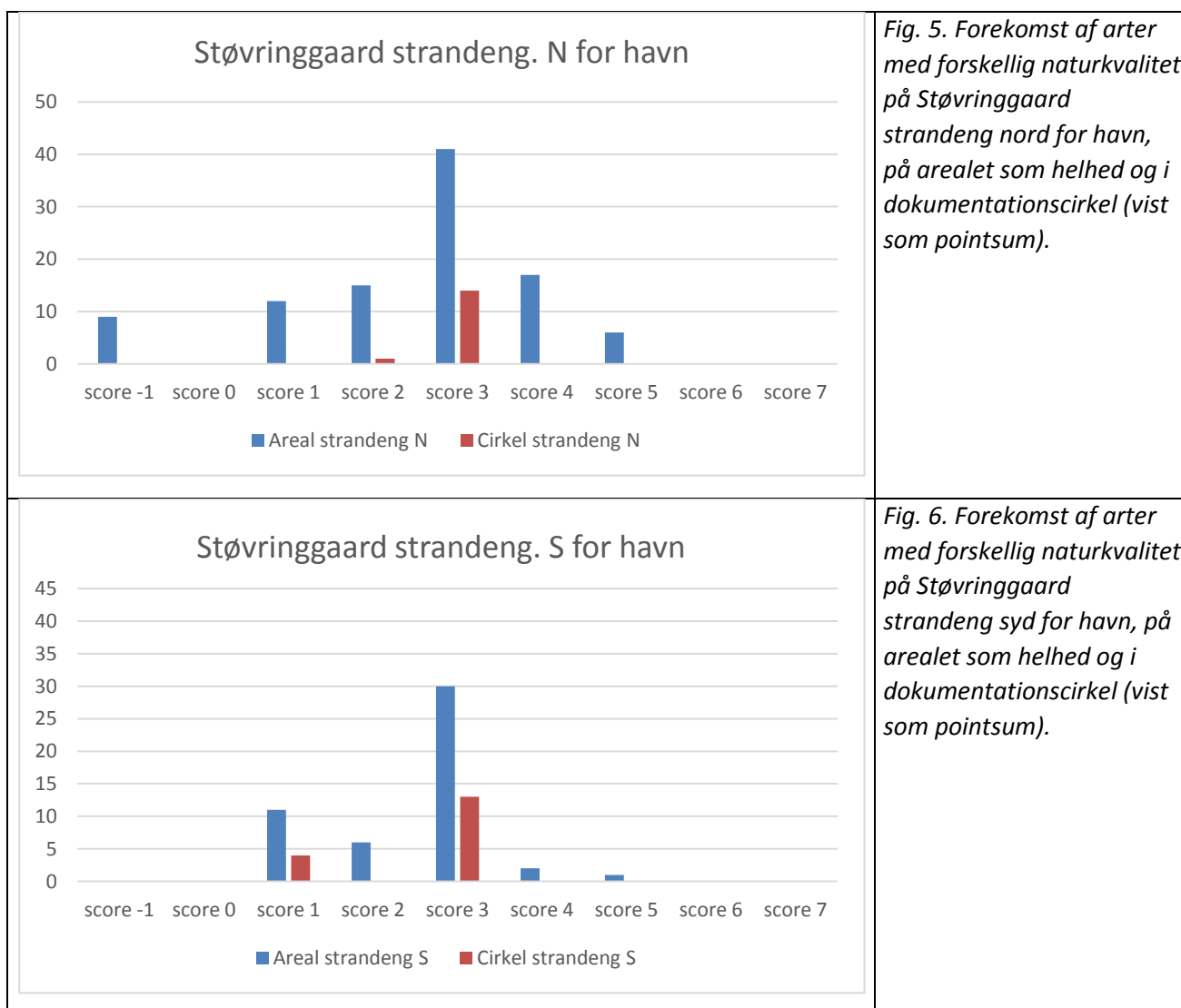
Den kortsigtede målsætning er af få reduceret mængden af død biomasse (førn) og at få åbne mudderflader i renderne med strandkogleaks.

C. Beskrivelse af botanisk sammensætning med plus- og minusarter og deres håndtering

Arealerne er beskrevet botanisk den 13. juni 2013, dels i helhed med kvantitative floralister og ved udlæg af georefererede dokumentationscirkler, en i nord og en i syd. Delområder i nord er domineret af rød svingel og strand-svingel samt på mere nedgræssede områder af hvid-kløver. Det sydlige område er ud over krybhvene domineret af almindelig kvik og de to højt voksende arter, tagrør og strand-kogleaks.

Arternes naturkvalitetsscore (fra -1 til +7) er vægtet med artens forekomst vurderet på en skala fra 1-10, og de to delområder karakteriseres nedenfor i fig. 5 og fig. 6. Scoresystemet er beskrevet på hjemmesiden (<https://www.landbrugsinfo.dk/Kvaeg/Koedproduktion/Sider/Saadan-vurderes-naturplejen.aspx>).

Den nordlige strandeng har flest gode arter, det vil her sige arter med score 5 og 4. Arterne med score 5 er læge-kokleare og strand-annelgræs. Arterne med score 4 er harril, kødet hindeknæ, sandkryb, fjernakset star, sylt-star, strandasters og strand-vejbred.

D. Plejeplanens hovedpunkter

Som særligt synlig botanisk ansvarsart foreslås strandasters. Denne art forekommer i størst mængde, hvor der er åbne og saltholdige render.

Strandasters

Derudover er det rige fugleliv væsentligt. Dansk ornitologisk forening har gennem årene observeret rigtig mange arter på arealerne, herunder vibe, hjejle, gråand og dobbeltbekkasin.

Strukturindekset er vist i tabel 3. Ved at se på kolonnen med tal fra 0 til 100 kan man danne sig et overblik over hvilke strukturvariable, der er som ønsket (100) og hvilke, der ikke er det. Dog skal man have in mente, at der er vurderet struktur midt i græsningssæsonen og ikke ved sæsonens afslutning, som er det optimale for at vurdere græsningsarbejdet og tilstanden. De to sidste kolonner i tabel 3 viser idealet for en strandeng. Som det ses skal en strandeng være græsset tæt, men dog med områder af mellem og høj vegetation.

Ved sammenligning af strukturkarakter vist som indeks, tabel 4, ses at cirklen i nord kommer tættest på idealet på 1,0. Generelt er vegetationen for høj. Der er alt for store områder med vegetation i mellem gruppe og den høje gruppe og alt for få områder med lav vegetation. Ved besigtigelsen blev det tilmed konstateret, at der er megen død vegetation i området pga. undergræsning i en årrække.

For at kunne få delområder under bedre naturplejekontrol foreslår vi at området opdeles i to folde ved hegn på tværs i forlængelse af havnen. Herved kan dyrene tvinges til først og fremmest at pleje den sydlige del, hvor fuglepotentialet er størst.

Tabel 3. Strukturkarakter (tal fra 1 til 5) vist i højdegrupper for strandensarealer ved Støvringgaard (arealer, cirkler) for den hhv. sydlige og nordlige del. Desuden er karakteren omsat til en i skala fra 0 til 100 (ikke lineært). Disse tal bruges til beregning af gennemsnit, tabel 4. Der sammenlignes til karakterfordeling for ideal strandeng (habitatnaturtype1330).

Variabel	Areal N		Cirkel N		Areal S		Cirkel S		Ideal strand-eng (1330)	Ideal strand-eng (1330)
	Score	Vægt	Score	Vægt	Score	Vægt	Score	Vægt	Score	Vægt
Uden vegetation*	2	60	1	100	1	100	1	100	1	10
< 15 cm*	3	30	5	100	1	0	1	0	5	20
15-50 cm*	3	60	3	60	5	80	5	0	2	20
> 50 cm*	3	60	1	80	3	60	1	80	2	20
Dværgbuske*	1	100	1	100	1	100	1	100	1	0
Vedplanter (kronedække)**	1	100	1	100	1	100	1	100	1	5
Forekomst af invasive arter**	1	100	1	100	1	100	1	100	1	25

*Karakterskala: 1 (0-5 %), 2 (5-10 %), 3 (10-30 %), 4 (30-75 %) og 5 (75-100 %).

**Karakterskala: 1 (0 %), 2 (1-10 %), 3 (10-25 %), 4 (25-50 %) og 5 (50-100 %)

Tabel 4. Strukturkarakter vist som indeks for delområder med strandeng, Støvringgaard (arealer, cirkler). Ideal indeks er 1,0. Her er vægtet gennemsnit beregnet ud fra DMU' vægtningsmodel for habitatnaturtypen strandeng (1330).

	Areal N	Cirkel N	Areal S	Cirkel S
Gennemsnit	0,73	0,91	0,77	0,69
Vægtet gennemsnit	0,66	0,88	0,68	0,56

Forvaltningspunkter i næste målperiode

- Dyrene sættes på området så tidligt som muligt. De starter med at afgræsse den nordlige del, hvor de botaniske interesser er størst.
- Denne nordlige del gives græsningspause midsommer, hvor dyrene flyttes til den sydlige del.
- Områder domineret af strand-svingel slås mekanisk mens kvæget er i folden.
- Det sydlige område sikres nedgræsset om efteråret, så der ikke er vissent græs om foråret og således at renderne kun har sparsom vegetation tilbage.
- For at genskabe barbund til fuglene suppleres med mekanisk (overfladisk) oprensning af render/grøbler med strand-kogleaks til grydebundsform, på samme måde som det foregår i marsken. Dette skal dog godkendes af kommunen først. Desuden slåning af områder langs vandhullerne til sikring af blåt bånd.
- Sidst på sæsonen gives dyrene adgang til hele området.

Forvaltningspunkterne skal afstemmes med eventuelle tilskudsregler for arealerne.

Administrative informationer

Målperiodens længde

Naturplejerens navn og tlf....

Kommunens kontaktperson og tlf....

Restriktioner i forbindelse med tilskud.....

Konsulent og tlf....

Logbog med foto dokumentation

<p>15. maj 2013</p>		<p><i>Introduktion til arealet ved Jørgen Mejsø, Randers Kommune – hegnet er etableret ca. 20 m fra diget, og der er således et rørskovsbælte langs diget, der afgrænser folden mod vest.</i></p> <p><i>Kommunen giver ikke betaling for afgræsningen, men sørger for at der er vinterfoder fra nogle af kommunens arealer.</i></p>
		<p><i>Uden afgræsning ville hele arealet gro til i tagrør m.v. og hverken engfugle eller de lave strandengsplanter ville finde brugbare levevilkår.</i></p>
<p>13. juni 2013</p>		<p><i>Afgræsningen var godt i gang, da arealet blev besøgt 13. juni 2013. Der blev især afgræsset i delområdet mod nord.</i></p>
		<p><i>Delområder mod nord var domineret af strand-svingel, og denne art blev der græsset udenom.</i></p>

		<p>Cirkel Nord - view.</p>
		<p>Cirkel N detail – godt græsset område.</p>
		<p>Lille vådområde mod nord – her er græsset fint til kant.</p>
		<p>Mudderflade ved vådområde mod nord med spor af fugle og rådyr.</p>

		<p><i>Mod syd var vegetationen meget lidt græsset i juni måned 2013</i></p>
		<p><i>Større vådområde mod syd – behov for mere græsning til kanten af vandfladen.</i></p>
		<p><i>Cirkel mod syd – view.</i></p>
		<p><i>Cirkel mod syd – detail. Her ses igen undergræsning.</i></p>

<p>13. juni 2013</p>		<p><i>Faskine langs fjord i juni.</i></p>
<p>30. sept. 2013</p>		<p><i>Faskine langs fjord sidst i september – viser god afgræsningseffekt med efterladt tuestruktur i kanten.</i></p>
		<p><i>Strand-svingel mod nord er stadig meget lidt påvirket af afgræsning.</i></p>